

Venezuela a törvényhozási választások tükrében

2015. december 9.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Történelmi vereséget szenvedett a venezuelai kormánypárt a 2015. december 6-án rendezett törvényhozási választásokon. Elemzők szerint már a chávez-i rendszerhez eddig hű szavazók sem bíznak abban, hogy a kormány megbirkózzon az egyre súlyosbodó gazdasági helyzettel. Az ellenzék próbára teheti Madurót jövő áprilisban: népszavazással akár meg is foszthatják elnöki mandátumától. Az ellenzék eddig a politikai, emberi jogi, közbiztonsággal kapcsolatos problémákra koncentrált, azonban ezek mellett rövid időn belül megvalósítható és hatékony gazdasági programra is szükség lesz. Az ellenzék azonban – törekeny politikai támogatottsága miatt – egyelőre tartózkodik a gazdaságpolitikai diskurzustól.

Az MNB Buenos Aires-i irodájának jelentése röviden összefoglalja a választási eredmények fényében várható, elsősorban politikai változásokat.

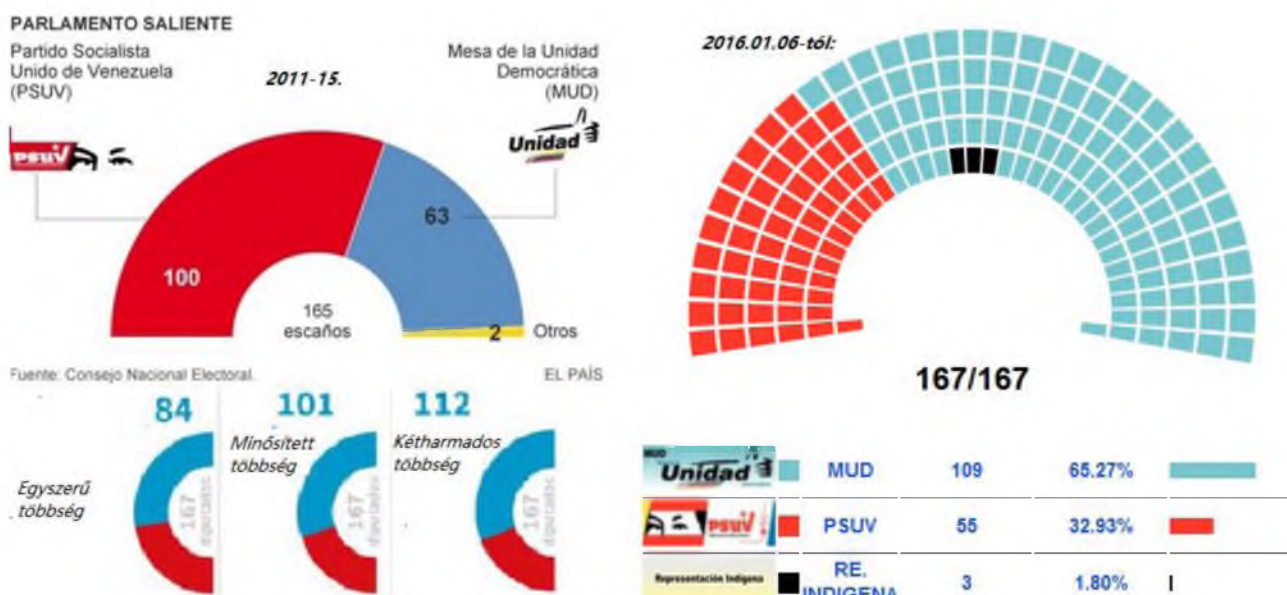
Tartalom

Vezetői összefoglaló	2
1. Választási eredmények	3
2. Az új Nemzetgyűlés és az ellenzéki többség	4
3. Gazdasági kilátások	5

1. VÁLASZTÁSI EREDMÉNYEK

A 2015. december 6-án megrendezett törvényhozási választások alkalmával a venezuelai szavazók úgy döntöttek, hogy 17 év elteltével újra esélyt adnak az ellenzéknek.¹ Hugo Chávez néhai elnök 1999. évi hatalomra kerülése óta ugyanis ez az első alkalom, hogy nem a néhai elnök baloldali ideológiáját megtestesítő „chavizmus”² szerzett többséget a törvényhozási választásokon.

A jelenlegi elnököt támogató Venezuelai Egységes Szocialista Párttal (Partido Socialista Unido de Venezuela – PSUV) szembehelyezkedő ellenzék a korábbi évekhez hasonlóan most is egységesen vett részt a választásokon a Demokratikus Egység Kerekasztala (Mesa de la Unidad Democrática – MUD) nevű koalíció keretében, amely 109 mandátumot³ szerzett a Nemzetgyűlésben, míg a PSUV csupán 55-öt.⁴ A fennmaradó három hely az őslakosok képviselőit illeti.

1. ábra: Amennyiben a független őslakos képviselők támogatják az ellenzék (MUD) törvényhozási munkáját, a jelenlegi kormánypart (PSUV) kétharmados többséggel kerül szembe a Nemzetgyűlésben (forrás: El País és CNE Venezuela).

Nicolás Maduro elnök elismerte a vereséget, a győzelmet azonban nem az ellenzéknek, hanem az "Alkotmánynak és a demokráciának, egy küszöbön álló ellenforradalomnak, gazdasági háborúnak" tulajdonította.⁵ Közben a MUD egyik vezetője, Jesús Chuo Torrealba a változás kezdeteként értékelte a győzelmet: szerinte az eredmény lehetővé tette a "demokratikus győzelmet egy antidemokratikus kormány felett".⁶

A választási eredmények kihirdetését követően Maduro lemondásra szólította fel kormányát. A jelenlegi Nemzetgyűlés elnöke, Diosdado Cabello – akit Maduro után a legbefolyásosabb politikai vezetőnek tartanak Venezuelában – bejelentette, hogy még idén új tagokat jelölnek a Legfelsőbb

¹ <http://cnnespanol.cnn.com/2015/12/07/oposicion-consigue-mayor-numero-de-escaños-en-la-asamblea-nacional-de-venezuela/>

² <https://en.wikipedia.org/wiki/Chavism>

³ http://internacional.elpais.com/internacional/2015/12/07/america/1449454340_373673.html

és

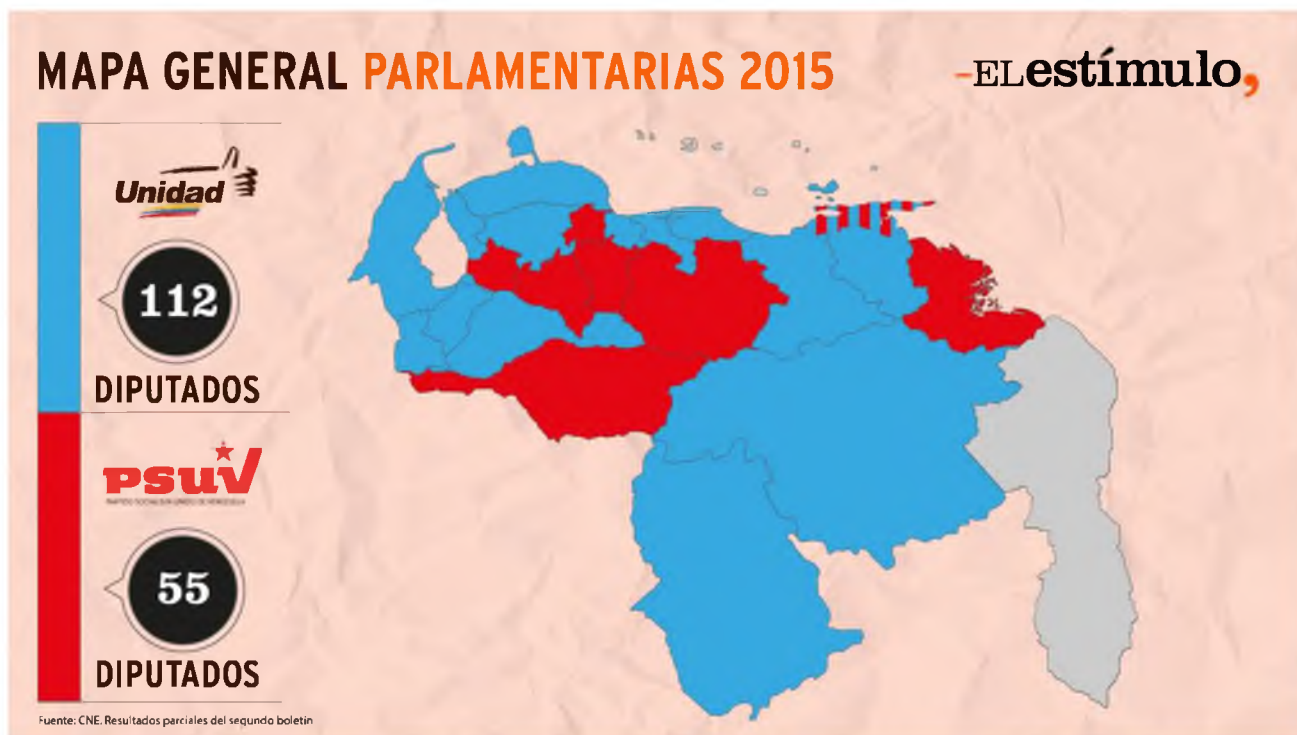
http://internacional.elpais.com/internacional/2015/12/08/actualidad/1449566149_481206.html és <http://www.infolatam.com/2015/12/08/poder-electoral-ofrece-nuevos-datos-mientras-oposicion-espera-mas-escaños/>

⁴ <http://www.infolatam.com/2015/12/07/venezuela-oposicion-gana-elecciones-y-maduro-acepta-la-derrota-que-atribuye-a-guerra-economica/>

⁵ http://www.nytimes.com/2015/12/07/world/americas/venezuela-elections.html?_r=2&ncid=fbcklnkushpmg00000048

⁶ http://kitekinto.hu/latin-amerika/2015/12/07/venezuela_az_ellenzek_visszahivhatja_madurot/#.VmaOCL-qmF4

Bíróság testületébe. Maduro különleges ülés keretében összehívta a PSUV 980 delegáltját egy új politikai stratégia megalkotása érdekében.⁷

2. ábra: A képviselőjelöltek egyéni választókerületekből és egy pártlistáról kerültek be. A szavazatok területi elosztását tekintve a kormánypárt a 23-ból csupán hét államban.⁸

2. AZ ÚJ NEMZETGYŰLÉS ÉS AZ ELLENZÉKI TÖBBSÉG

Az új Nemzetgyűlés 2016. január 5-én tartja alakuló ülését.⁹ A jelenlegi alkotmányos szabályok szerint egyszerű többséggel bír az a párt, illetve koalíció, amely legalább 84 mandátummal rendelkezik.¹⁰ A minősített többséghez a képviselők 3/5-ének (minimum 101 fő)¹¹ egybehangzó szavazata szükséges. Kétharmados többséggel (112 szavazat) pedig az úgynevezett "organikus törvények" (Leyes Orgánicas)¹² megváltoztatására van lehetőség.

Az elmúlt évtized alkotmánymódosításainak köszönhetően az elnöki jogkörhöz igen széles jogosítványok társultak Venezuelában, azonban a Nemzetgyűlésben szerzett ellenzéki többség számára most megnyílik a lehetőség a törvényhozási folyamat befolyásolására, a kormányzati költségvetés ellenőrzésére, a politikai foglyok – köztük az ellenzék egyik vezéralakjának, az új argentin elnök által is támogatott Leopoldo López – szabadon bocsátására, a kormánnyal és az alelnökkel szembeni bizalmatlansági indítvány kezdeményezésére. Amennyiben a független képviselők támogatását is élvezzi majd a MUD, akkor a kétharmados többség révén befolyásolhatják a Legfelsőbb Bíróság és a Nemzeti Választási Bizottság (amely Venezuelában a negyedik hatalmi

⁷ http://internacional.elpais.com/internacional/2015/12/09/america/1449633338_743523.html

⁸ <http://elestimulo.com/blog/estos-son-los-resultados-del-6d-estado-por-estado/>

⁹ <http://www.elmundo.es/internacional/2015/12/05/5662b0f6268e3e52478b4614.html>

¹⁰ <http://www.eluniverso.com/noticias/2015/12/07/nota/5286123/que-podria-aprobar-mayoria-asamblea-venezuela>

¹¹ <http://www.wsi.com/articulos/venezuelans-begin-voting-in-congressional-elections-1449412344>

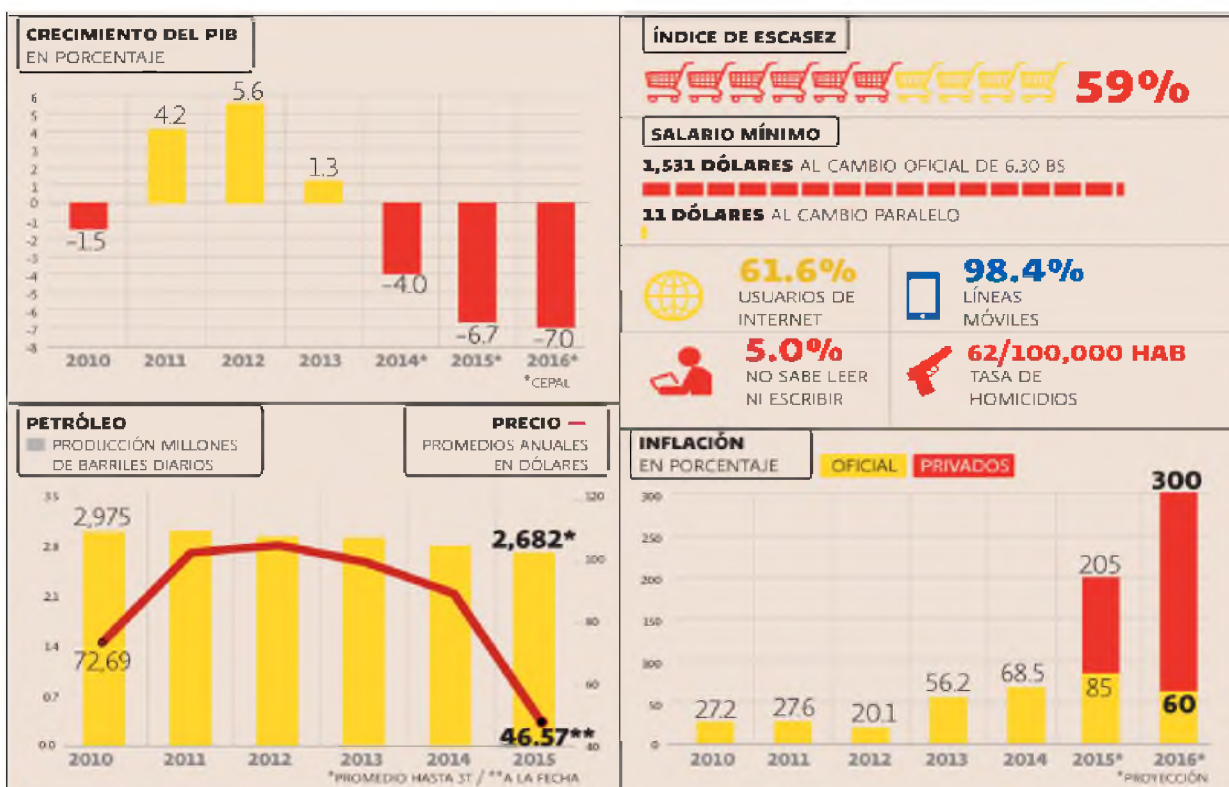
¹² <http://www.leyesvenezolanas.com/organicas.html>

ágnak számít) tagjainak megválasztását, valamint új, alkotmányozó Nemzetgyűlést is összehívhatnak.¹³

Továbbá lehetősége lesz a Nemzetgyűlésnek arra is, hogy népszavazást írjon ki az elnök "visszahívására": ugyanis az elnöki mandátum felénél – amelyet Maduro jövő áprilisban ér el – a Nemzetgyűlés által kiírt referendumon a választópolgárok eldönthetik, hogy továbbra is bizalmat szavaznak-e az elnöknek. Hugo Chávez esetében erre 2004-ben került sor, akkor a voksok 59%-a az elnök lemondatása ellen szólt, így Chávez hatalmon maradhatott. Maduro támogatottsága azonban jelenleg igen alacsony, alig 20 százalék feletti.

3. GAZDASÁGI KILÁTÁSOK

A választók döntését alapvetően az egyre romló közbiztonsági és gazdasági helyzet befolyásolta. A kőolaj világgpiaci árának közel 50 százalékos éves szintű csökkenése súlyosbította a hosszú ideje tartó recessziót, előidézve ezáltal a három számjegyű infláció további növekedését, az áruhiány súlyosbodását, valamint a korrupció és bűnözés fokozódását.

3. ábra: A CEPAL az IMF-hez képest kisebb mértékű, 6,7 százalékos visszaesést jósol Venezuela esetében. Piaci becslések az áruhiány mértékét közel 60 százalékosra teszik. A feketepiaci árfolyamon számolva a venezuelai minimálbér csupán 11 dollár, míg a hivatalos átváltási rátán meghaladja az 1500 dollárt. A magánszféra pesszimista becslései szerint az infláció jövőre elérheti a 300 százalékot,¹⁴ míg például az Economist Intelligence Unit elemzői úgy vélik, hogy jövőre „csupán” 120 százalék körül alakul majd az éves infláció, 2020-ra pedig 26 százalékra csökken.

A Nemzetközi Valutaalap becslései¹⁵ szerint idén a venezuelai infláció megközelíti a 160 százalékot (magánpiaci elemzők szerint már most 200% felett van), míg a gazdasági növekedés visszaesése

¹³ <http://www.as-coa.org/articles/venezuela-update-opposition-wins-majority>

¹⁴ <http://eleconomista.com.mx/infografias/hugo-chavez/2015/12/07/venezuela-panorama-social-economico>

¹⁵ <http://www.nytimes.com/2015/10/19/world/americas/few-in-venezuela-want-bolivars-but-no-one-can-spare-a-dime.html>

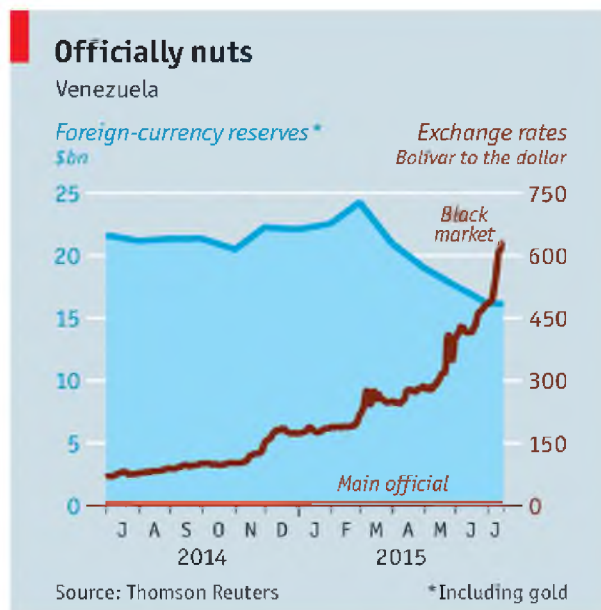
10 százalék körül alakul majd. A venéz valuta, a bolívar fuerte ("erős bolívar") csak az idei évben 81 százalékot veszített az értékéből a dollárral szemben.

A The Economist¹⁶ 2015 júliusában kiemelte, hogy a venéz kormány árrendszerek és devizakorlátozások labirintusának felállításával kívánja elejét venni az áremelkedésnek, eközben a bolívar hivatalos és feketepiaci ára között százszoros lett a különbség (februárban még "csak" harmincszoros¹⁷ volt): a kormány álláspontja szerint 6,3, míg a nem hivatalos váltóknál 630 bolívarért lehetett akkor megvásárolni egy amerikai dollárt. Mindeközben megfogytak az ország devizatartaléka, a kormány pedig elkezdte bankjegynyomtatással pótolni az államháztartási hiányt.

Elemzők szerint minél előbb át kellene alakítani a jelenleg érvényben lévő árfolyamrendszert. Venezuelában már 2003 februárja óta érvényben van bizonyos fokú devizakontroll, valamint akkor került bevezetésre a fix árfolyamrendszer is. A kormány pénzpolitikája azonban állandóan változik. Az utolsó változás, 2015 februárjában, jelentős leértékelést hozott: új, úgynevezett Simadi-modellen¹⁸ alapuló szabad árfolyamrendszert vezettek be, vele együtt pedig három átváltási mechanizmust, így más árfolyam érvényesül például az alapvető termékek behozatalakor, és más a különleges üzleti tevékenységek esetében.

A fentieket tekintve nem meglepő, hogy szakértők szerint "kész katasztrófa"¹⁹ a jelenlegi gazdaságpolitika²⁰ Venezuelában. Az ellenzék egyik vezéralakja, Henrique Capriles Radonski júliusban jelentette be gazdasági tervét,²¹ melyben 50 százalékos dolgozói fizetésemelést, oktatási pénzalapot, privatizációt, az olajszállítási megállapodások felülvizsgálatát, az államadósság átütemezését irányozta elő. Elemzők szerint azonban ez sem lenne gyógyír²² az ország nehézségeire. Az ellenzéki koalíció helyzetét így mindenképpen az erősíthetné meg, amennyiben megvalósítható és hatékony gazdasági programmal állnának elő a jövő év első hónapjaiban.

Az ország gazdasági növekedése jelenleg teljes mértékben az energiaszektor teljesítményétől függ, ugyanis az exportbevételek 98 százaléka nyersanyagokból (kőolaj, vasérc, alumínium) származik.²³ A külföldi befektetők számára egyre kedvezőtlenebb az üzleti környezet, a jelenlegi helyzetben nem

Economist.com

4. ábra: 2014 novembere óta egyre jelentősebb mértékben nő a hivatalos és a feketepiaci árfolyam közötti különbség, miközben az ország arany- és devizatartalékai 2015 eleje óta csökkennek, melyre a jegybank eddig nem adott érdemi választ (Forrás: The Economist, 2015.07.25.).

¹⁶ <http://www.economist.com/news/americas/21659764-government-prints-money-hyperinflation-looms-crackers-caracas>

¹⁷ <http://www.magyardiplo.hu/index.php/1877-korrupcio-spekulacio-gazdasagi-gondok-venezuelaban>

¹⁸ [http://www.ev.com/publication/vwluassetsdd/technicalline_bb2970_venezuela_20april2015/\\$file/technicalline_bb2970_venezuela_20april2015.pdf?OpenElement](http://www.ev.com/publication/vwluassetsdd/technicalline_bb2970_venezuela_20april2015/$file/technicalline_bb2970_venezuela_20april2015.pdf?OpenElement)

¹⁹ http://www.huffingtonpost.com/2015/05/17/venezuela-shortages-explained_n_7298426.html

²⁰ <http://money.cnn.com/2015/02/20/news/economy/venezuela-economy-inflation/>

²¹ <http://www.eluniversal.com/nacional-y-politica/150714/capriles-announces-economic-plan-to-overcome-the-crisis>

²² <http://blog.panampost.com/jose-nino/2015/10/22/venezuelas-die-hard-belief-in-socialism-must-end/>

²³ <http://kitekinto.hu/latin-amerika/2015/09/04/tokeletes-vihar-kozelit-latin-amerika-fele/#.VmbkTL-qmF5>

tőkebeáramlásról, hanem tőkekimenekítésről lehet beszélni Venezuela kapcsán. A külkereskedelmi mérleg az elmúlt évtizeddel ellentétben ma már deficitese, amellyel szemben a kormány importcsökkentéssel lépett fel, míg a növekvő inflációt a fogyasztás és hitelezés mérséklésével kívánta megállítani.²⁴

Rövidtávon a gazdaság a nemzetközi olajárak stabilizálódásától várhat enyhülést, azonban ez nem helyettesítheti a strukturális, ipari és makrogazdasági reformok bevezetését. Elemzők szerint azonban az elkövetkezendő időszakban a gazdasági megfontolások helyett a politikai stratégiák kerülnek előtérbe mind a kormány, mind az ellenzék oldalán.

Megfigyelők arra számítanak, hogy a Maduro-adminisztráció tartani fogja az eddigi expanzív gazdaságpolitikáját, és nem vizsgálja felül az erőteljes állami beavatkozásokon alapuló stratégiáját, az ellenzéki koalíció pedig továbbra is tartózkodni fog a téma kapcsán.

A gazdaságra ugyancsak negatív hatással van, hogy a szövetséges országok, mint például Brazília, Ecuador és Bolívia is komoly politikai nyomással néznek szembe, valamint Mauricio Macri győzelme miatt Caracas elveszítette Buenos Aires támogatását is, így a Déli Közös Piacban betöltött tagsága is veszélybe kerülhet.

Forecast for Venezuela						
(Annual percentage changes unless specified)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Real GDP growth (% year)	-3.7	-7.5	-4.5	1.7	5.5	5.8
CPI inflation (%)	62.2	143.1	140.7	67.3	40.7	22.9
Exports of goods (\$ bn)	77.8	44.3	41.0	48.0	56.5	63.4
Exports of services (\$ bn)	1.9	1.9	1.9	2.0	2.1	2.1
Imports of goods (\$ bn)	45.8	37.9	35.1	36.9	41.5	47.3
Imports of services (\$ bn)	16.7	11.0	9.4	9.9	10.6	11.8
Exports of goods (% year)	-12.6	-43.0	-7.4	17.0	17.6	12.2
Imports of goods (% year)	-13.7	-17.1	-7.4	5.1	12.2	14.0
Current account (\$ bn)	8.9	-8.0	-6.0	-0.2	4.6	5.2
Current account balance (% of GDP)	1.5	-1.3	-1.6	-0.1	1.4	1.4
Exchange rate per USD (year average)	6.3	13.6	55.2	144.3	159.9	173.0
External debt total (\$bn)	104.9	130.4	143.8	150.1	151.5	150.6
Government balance (% of GDP)	-5.9	-7.1	-4.1	-2.8	-1.7	-1.1
Population (millions)	30.9	31.3	31.7	32.2	32.6	33.0
Nominal GDP (\$bn)	584.7	630.1	374.5	240.6	318.5	378.8
GDP per capita (\$ current prices)	18,952	20,137	11,804	7,481	9,775	11,477

5. ábra: Az Oxford Economics elemzői szerint a venezuelai gazdasági növekedés 2017-ben állhat ismét pozitív pályára. Az export és import mértéke azonban 2019-ben sem éri majd el a 2014. évi szintet. Továbbra is az olajipari bevételek jelentik a gazdaság motorját, azonban a csökkenő beruházások korlátozni fogják annak bővülését. A venéz valuta komoly leértékelődésen megy majd keresztül, s az államadósság mértéke is növekszik majd, valószínűleg újabb kínai kölcsönökre lesz szüksége az országnak, amennyiben el akarja kerülni a csődöt. Az idei évhez képest jelentős arányban csökken az egy főre jutó jövedelem, amely komoly társadalmi kockázatokat rejt magában.²⁵

²⁴ <http://www.infolatam.com/2015/12/07/venezuela-2015-el-ajuste-invisible/>

²⁵ Oxford Economics (2015): Country Economic Forecast: Venezuela – 2015.11.06.